

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

16. De fugitiuis, Eiectis, & apostatis Regularibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

acquisita ad prius Monasterium spectare. Nec est, cur Panormitanus dicat, intelligi de bonis, non quidem patrimonialibus, sed industria, arte, vel labore Monachi comparatis; nam ibi caput nihil in hac re distinguit: ergo generaliter verba illius capituli sunt accipienda. Nec idem iudicium est de spe & iure succedendi, quod de bonis ante iam partis: nam spes & ius succedendi personam comitatur & sequitur, cum non sit Monasterio priori acquisitum: & proinde Religiosus se ex primo ad secundum Monasterium recipiens, ius, quod habet in bonis paternis succedendi, ad illud quoque transfert, non autem bona, quæ erant priori Monasterio quæ sita. Quod fit, ut si Religiosus Franciscanæ familiæ Observantis vel Cappuccinæ in Episcopum eligatur, ius habeat succedendi in hereditate paterna, quam acquireret Ecclesia, cui præest: eo quod ad munus & dignitatem Pontificiam euectus, & à religiose vitæ instituto ex parte absoluitur, ac in statum pristinum restituitur, quoniã recuperat ius succedendi in bonis parentum. Ex quo deducit Covarruvias, Paulum, Cardinalem, & Bonifacium sequutus, in Clement. vlt. de electione. Legatum relicto Monacho sub conditione acquiri illi Monasterio, vel Ordini, in quo Monachus vitam agit tempore, quo conditio impletur, & non alteri, in quo vivebat tempore, quo relicto est legatum. At verò si promissio sit facta Monacho sub conditione, & conditio impleatur post factam professionem in secundo Monasterio, res promissa ad primum Monasterium pertinet, non ad secundum: eo quod in ultimis voluntatibus spes non transmittitur ad hæredes. *L. cum hæredes ff. quando dicitur legat. cedat.* In contractibus verò transfertur ad hæredes. *L. si filius familias ff. de verborum obligat.* Vel quia primum Monasterium iam acquisierat ius ad rem, quamvis nõ ius in re.

S I R O G E S, quid sit dicendum de eo, qui transfuit ex Ordine religiosorum, qui capax est bonorum iure hereditario perveniens ad Monachos, ad Franciscanam familiam, & in ea secundò professus est, & post professionem in ea factam per obitum patris hereditas ad eum pervenit? Quidam aiunt eam hereditatem ad primum Ordinem, in quo primam professionem fecerat, pertinere: eo quod Franciscana familia hereditatis capax non sit. Alij probabilius opinantur, eam ad alios patris legitimos hæredes pertinere, quia per professionem secundò factam in Ordine Franciscanorum desit omnino esse Religiosus primi Ordinis, quia ab eo absolutus est.

Cap. XVI.

De Fugitiis, Eiectis, & Apostatis Regularibus.

Primò queritur, In quo differant Regularis Fugitivus, Eiectus, & Apostata? **R**espondeo, Fugitivum propriè eum esse, qui abiiciens Obedientiæ iugum, se subtrahit Præposito suo, & à Monasterio recedit, ut se Præposito celet, siue habitum exuat, siue non, in *L. quis sit Fugitivus ff. de delictis editis*. Veteres iuriconsulti variè definiunt & explicant, quinam fugitivus servus di-

catur. Sic enim ibi habetur: *Quis sit fugitivus, desinit Offilius.* Fugitivus est, qui extra Domini domum fuge causa, quo se à Domino celaret, mansit. Cælius autem fugitivum esse ait eum, qui ea mente discedat, ne ad Dominum redeat; tamen si mutato consilio ad eum revertatur: nemo enim tali pacto, inquit, penitentia sua vocens esse desinit. *Cassius quoque scribit,* Fugitivum esse, qui certo proposito dominum relinquit. Item ad *Vinianum* relatum est, Fugitivum ferè ab affectu animi intelligendum esse, non utique à fugatam eum, qui hostem, aut latronem, incendium, ruinamve fugeret, quamvis fugisse verum est, non tamen fugitivum esse. Item, nec eum quidem, qui à præceptore cui in disciplinam traditus erat, fugisset, fugitivum esse, si forte ideo fugit, quia immo deratè eo videretur. Idemque probat, si ab eo fugerit, cui erat commodatus, si propter eandem causam fugerit. Idem probat *Vinianus*, si servus cum eo agebat; hæc ita, si eum fugisset, & ad dominum venisset. Ceterum, si non ad dominum venisset, sine ulla dubitatione fugitivum videri ait. Idem ait *Proculus* de eo (interrogatus) qui domi latuisset, in hoc scilicet, ut fuge nactus occasionem se subtraheret. Nam ait, tamen si fugere non posset videri, qui domi mansisset: tamen eum fugitivum fuisse. Sin autem in hoc tantum latuisset, quoad iracundiam domino deseruisset, fugitivum non esse; sicut nec eum quidem, qui cum Dominum animadverteret verberibus se afficere velle, præripuit se ad amicum, quem ad precandum perduceret; sed nec eum quidem fugitivum esse, qui in hoc progressus esset, ut se precipitaret. Illud enim verum non est, esse fugitivum eum, qui non sit aliqua sine voluntate Domini mansisset, sed ab affectu animi cuiusque æstimandum. Idem *Vinianus* ait: Si à magistro puer recessit, & rursus ad matrem pervenit: cum quaereretur, num fugitivus esset? Si celandi causa, quò ne ad Dominum revertatur, fugisset, fugitivum esse. Si verò, ut per matrem faciliorem deprecationem haberet delicti alicuius, non esse fugitivum. Hæc ibi. **Eiectus** est is, qui ob culpam suam extra Monasterium expellitur. **Apostata** est susceptæ Religionis desertor, hoc est, qui à Monasterio recedit animo & voluntate liberè extra Monasterium vivendi. Fugitivus enim aliquando sese ad tempus fuga proripit. Quare omnis Apostata est fugitivus; quamvis non omnis fugitivus, Apostata esse videatur.

Secundò queritur, An Cœnobium ius habeat eiiciendi Monachum? Cardinalis in Clement. Ne in agro. §. Quia verò. de statu Monachorum, sentit ob nullum crimen posse iure communi à Monasterio Monachum eiici, etiamsi contumax sit, & obedire recusaverit, & corrigi, ac emendari noluerit. Id ille colligit ex *cap. Impudicus. 27. quest. 1. & cap. Ne Religiosi. De Regularibus.* quæ iura derogare videntur auctoritatem Regulis Monachorum concedentibus facultatem eiiciendi Monachum. **Sed communis est sententia receptum, quod *S. Bonaventura* in *opuls.* quod scripsit de determinationibus questionum circa Regulam *S. Francisci, cap. 14.* *Humbertus* in *expositione Regule S. Augustini, cap. 99.* *Turrecrem.* in *expositione Regule S. Benedicti, tract. 88.* tradiderunt; posse expelli eum, qui obedire & corrigi noluerit, ut expressim docuerunt *Angelus verbo Abbas, q. 18. Silu. religio. 6. q. 17. Tabien. religio. q. 45. Armil. religio. n. 28. S. Th. auctoritate permoti. quod d. 12. q. vlt.* ubi ait, quoniã secundum Apostolum malum est auferendum, ne modicum fermentum totam massam corrumpat: ideo Monachus si corrigi, & emendari renuerit, cum contumax est, merito repellitur. Quæ opinio & cum iure ipso, & cum Regulis religionum cõ-**

gruit;

gruit; denique cum rationis ipsius præscripto. Etenim in *c. vl. de Regularib.* tanquam certum ponitur id iure fieri posse: nam ibi statuitur, vt fugitivi vel eiekti reducuntur: & Regula S. Benedicti aperte concedit, 19. Monachum semel & iterum fugientem è Monasterio posse recipi, si de peccato dolens reuertatur; at si tertio recesserit, eum non amplius admittendum, Immo etiam manifestè præscribit, Monachum, qui sæpe admonitus sese non emendauerit, ferro abscessionis eiiciendum, ne vna ovis moribunda totum gregem contaminet. Deinde subiungit hæc verba: *Frater, qui proprio vitio egreditur, aut proijciatur à Monasterio, & reliqua.* Regula quoque S. Augustini facultatem & ius tribuit Monachum eiiciendi. Et ita est vbique in more positum, vt Religiosi ob certa crimina per sententiam è Monasterio expellantur. Decernit enim Regula S. Augustini, si quis emendatoriam subire vindictam recusauerit, de vestra Societate proijciatur: non enim hoc fit crudeliter, sed misericorditer, ne contagione pestifera plurimos perdat.

Ac ius quidem etiam naturale id manifestè confirmat. Si enim Monachus corrigi, & emendari nolit, ne ceteros offendat, aut corrumpat, extrudi & eiici potest. Sic Clericus ob crimina, omni Ecclesiastico privilegio nudatus, civili magistratui, ac potestati traditur.

Objicies, solū inde cõcludi iure eū posse ad perpetuum carcerē condēnari; non autem extra Monasterium eiici, ne liberè, ac licenter viuat; sic enim ei sæpius peccandi dabitur occasio, si suæ libertati permittatur. **Respondeo,** si extra Monasterium expellitur, non hoc ideo fit, vt liberius peccet, ac deterior fiat, sed vt pudefactus, ita citius & commodius resipiscat. Deinde **objicies,** Monasterium Monacho alimenta debere, non igitur ijs denegatis potest inde detruhi, ne fame confectus intereat? **Respondeo,** meritò ei alimenta denegari, vt facilius, ac promptius ad meliorem vitam frugem sese deducat. Neque tamen Monasterium illi vitium necessarium subtraheret, penitus ad eum sibi comparandum inepto, nec aliunde habituro, vnde commodè viuere posset. Quare cum possit sibi ipse de vitio prospicere, meritò & alimentis, & Monasterio priuatur, vt ad mentem redeat saniozem. Sic enim vexatio dabit intellectum. **Demum objicies** id, quod habetur in *c. vl. de Regular.* vbi præcipitur, vt Præpositi fugitivos, & eiektos perquirant, & reuocent, atque eos corrigant. **Respondeo,** nihil argumento concludit nam quos ibi eiektos intelligat ius Canonicū inferius exponā, in præsentia dicere satis est, nomine eiektorū eo capite accipi eos, qui absq; iusta causa dimittuntur. Sed tales non sunt, qui eiiciuntur, quod corrigi & emendari recusant, aut quos expellendos Religionis institutum, & regula præscribit, aut qui legitima sententia ob delicta expelluntur.

Tertio queritur, An ob alia vitia, & crimina præterquam ob contumaciam Monachus professus possit iure è Monasterio expelli? Sententia est aliquorum nullum professum, quibuslibet criminibus, ac vitijs obstrictum, posse extra Monasterium & Ordinem eiici, dummodo corrigi & emendari velit, sed in carcerem perpetuum,

vel ad tempus detruendum, vel alia poena iuxta religionis instituta meritò coercendum: Id probat, quoniā ita docuerūt Ang. Silu. Tab. Ar. mil. *loc. sup. citat.* S. Th. auctoritate perducti, quorū sententiam videtur etiā ante eos tenuisse Card. & Abb. & alij. Ne eiektus Monachus occasionem arripiat liberioris & licentioris vite, cum magna multorum offensione. Mihi tamen videtur probabilius, iure quidem communi non nisi eos, qui corrigi renunt, posso iure dimitti, & auctores præfati de hoc iure communi videntur loquuti: at iure peculiari, & instituto cuiusque religionis ob multa alia delicta, & vitia potest Monachus meritò expelli. Regula August. ob contumaciam solam, Monachum eiiciendum præscribit. At Regula S. Benedicti habet, ne Monachus tertio recedens, amplius admittatur, quamuis redeat: & alia quæ sunt religionum instituta, quæ constituunt, vt si quis in professione emittenda, aut in ipso in religionem ingressu certum vitium, aut crimen tacherit, aut certum morbi contagiosi genus occultauerit, aut postea certum delicti genus admisserit, liberè dimitti & expelli queat: nam in his religionum Ordinibus, in professione, quam religiosus emittit, aut in ingressu, quo in religionem admittitur, tacita subest conditio & conuictio, vt si hoc vel illud vitium vel crimen, vel morbum tacherit, vel delictum admisserit, eiiciatur.

Quarto queritur, An extra Monasterium eiektus eo ipso sit trib. religionis votis solutus & liber? **Resp.** minimè; nec. n. penes religionē ius est, vltimè auctoritas professū religiosū voto liberandi. Quare Monasterio eiektus nihil tāq; propriū sibi potest acquirere, neq; capere, sed solū ius habet ea sibi querendi, quibus omnino ad victum, vestitum, & habitationem indiget. Nec horum proprietatem, aut dominium, vel vsum, aut vsum fructum, qui in iure consistit, vllō modo sibi comparat, sed nudum vsum, qui res est facti, nō iuris: nec enim cum voto paupertatis per solemnem professionem facti, pugnat vsum rei ad vitam simpliciter necessariū. **SI QVAERAS,** an idem ius sit de quolibet eiektō: nam quidam eiiciuntur, vt contumaces, eo quòd emendari, & corrigi recusent: alij expelluntur, eo quòd sententia iudicum qui ad id destinantur, conuicti criminum, dimittuntur Monasterio, & habitu religionis priuati, vt indigni. **Resp.** idem ius esse in omnib. eiektis & expulsis, nā religione, habitu, & alimentis debitis spoliatur, sed votis nō soluitur: quare vbiq; sint, votis religionis tenetur obstricti, neq; enim desinūt esse Monachi, vel religiosi, sed ob delicta eiiciuntur, vt extra Ordinem vel Monasterium viuant, & poena iusta ac debita puniantur.

Quinto queritur, An qui ante ingressū in religionē votū fecerat religiosā vitā simpliciter suscipiendi, ac postea certā aliquā religionē professus, & ab ea meritò expulsus, debeat aliā exquire re, & petere, si eū facti iā sui penitentiæ religio prior recuset admittere? **Quidā,** inter quos videtur esse Sor. *l. 1. de iust. q. 2. a. 1. ad. 3. existimās,* eū oportere aliā adire, eāq; amplecti, eo quòd ante professionē emissā erat adstrictus simplici voto religionē absolutè capessendi. Deinde, quia sicut qui post simplex Castitatis votū ad Matrimonium transiret, q; postea morte cõiugis solueretur, deberet

omnino castitatem seruare: & pari ratione Religiosus ad Episcopatum euectus, si se eo munere abdicaret, iure cogere ad Religionem, vnde assumptus & electus ad dignitatem fuerat, reuerti: sic etiam religiosus eiectus, votum religionis, quod ante professionem emiserat, debet exoluere. **Mihitamen** horum sententia aut falsa, aut certe dubia videtur: quoniam obligatio semel extincta non redit: sed votum simplex Religionis per solemne in aliquo religiosorum Ordine emissum planè extinguitur, ergo nunquam reuiuiscit. Respondent illi, minime extingui, sed quasi sopiri, ac, vt dici in scholis solet, suspendi ad tempus. Sed hoc dici nequit, quia vt supra conclusimus, vota extra Monasterium facta, in solemnem Religionis professionem commutata, vere extinguntur, ac cessant. Alioquin enim in Monacho professio, & extra Monasterium eiecto cetera omnia vota antea Deo nuncupata reuiuiscerent. Accedit, quod eiectus Monachus adhuc suæ professionis vinculo tenetur, ac debet, si est eiectus, vt contumax, eo quod emendari & corrigi noluerit, ad Monasterium redire, nisi causa eum legitima soluat, ac liberet ab hoc obligationis nexu, cum per Monasterium non stet, quo minus reuertatur. Quod si per ipsum Monachum steterit, quo minus redeat, vel admittatur ad suam religionem, nullo iure cogitur ad alium se conferre, quod si publica sententia fuerit ob crimina repulsi, nihil refert, quoniam per solemnem professionem, quam fecit, vota, quæ antè emiserat, omnino cessant, & extincta. Neq; verò idè iuris est in eo, qui se post simplex castitatis votum matrimonio coniunxit: nec enim per Matrimonium, votum antea factum extinguitur. Ita cum Religiosus ad Pontificium munus & dignitatem eligitur & promouetur, non planè liberatur à voto: & propterea eo munere abdicatus, ratione voti cogitur ad Monasterium redire.

Sextò queritur, An Monachus eiectus debeat ad Monasterium redire correctus & emendatus, si cum Monasterium ipsum velit recipere? Item, eiectus ex vno Ordine religiosorum vtrū redire cogatur, si Ordo velit ipsum recipere? Respondet cum Nauarro *consil. 51. de Regularib. & consil. 3. de statu Monach. & Comment. 2. de Regularib. numer. 36.* eiectum publica sententia iudicum ad id destinatum ad reditum nō compelli: quoniam sicut seruus derelictus à domino, eo ipso, fit sui iuris, sic Religiosus per sententiam iustam expulsius, quasi sui iuris efficitur, hoc est, tuta conscientia extra eam religionem, è qua eiectus est, viuit, vt in eo iustam sententiam, & poenam sustineat, ac iurat. Item, quia per sententiam iustam definit esse Monachus Religionis, vel Monasterij, vnde est repulsius. Insuper, quia per sententiam iustam est in perpetuum, non ad tempus condemnatus, vt extra eam Religionem, vel Monasterium viuat.

Septimò queritur, An debeat eiectus per sententiam iustam se ad aliam religionem conferre an potius cura conscientia possit extra omnem Religionem in sæculo viuere? Respondet cum Nauarro eisdem locis: iure posse in sæculo manere: quoniam nunquam vout ingressum in aliam. **Objicies**, cum vnus est professus, sese Re-

ligioni generatim obstrinxit. Respondet, verum id esse, sed manens in sæculo, Religiosus adhuc est, & tribus votis obstrictus, quamuis per sententiam extra Religionis claustra viuat.

Octauò queritur, Cuius Monachus fugitiuus acquirat extra Monasterium? Respondet cum Panormitano & alijs in *capit. vlt. de Regularib.* si nullam aliam Religionem profiteatur, nec vlli præficiatur Ecclesie, suo Monasterio acquirat: vnde Abbati ius est eum repetendi, & vendicandi sibi quicquid ille extra Monasterium comparauit, vt colligitur ex *c. Abbates. 18. q. 2.* sicut quicquid seruus fugitiuus acquirat, non sibi, sed domino acquirat: Si in aliud Monasterium fuerit ingressus, acquirat Priori, vnde fugiendo recessit: nam fugitiuus Monachus in aliud Monasterium iure nequaquam admittitur. Quod si legitime ad aliud Cœnobium se contulerit, Priori acquirat, quicquid ante ingressum in secundum lucratur. Ad secundum verò pertinet quicquid lucrificat post emissam professionem in secundo. Si fuerit Ecclesie seculari præfectus, aut id fit legitime, aut non fit. Si hoc secundo modo ad Monasterium attinet, quicquid comparat. Si primo, tunc quicquid lucrificerit studio, & causa Ecclesie, cedit in ius & dominium Ecclesie. Cetera verò, quæ causa suæ personæ comparat, ad Monasterium pertinent. **QVÆRES**, Cum dubitatur de aliquo, an id ratione Ecclesie, an verò ratione personæ acquiserit, quid tunc sit consilij capiendum? Respondet cum Abbate loco citato, rem coniecturis definiendam. Si id Monachus ille acceperit ab aliquo sibi propinquo, iudicandum est, ipsi datum gratia ipsius, non Ecclesie, cui præest, & proinde ad Monasterium transibit, si ab extraneo, cedit Ecclesie.

Nonò queritur, Cui acquirat Monachus è Monasterio vel religione eiectus? Resp. si sit contra ius eiectus, suo Monasterio acquirat, nā eiusmodi iniuria eiectio nihil Monasterio obest: neq; n. Abbatibus delictum Ecclesie nocere potest, c. si Episcopi. 16. q. 6. c. Delictum, de regul. in 6. Vnde Monasterium iure cogitur eum repetere, & recipere, ita vt si id facere recuset, auctoritate Episcopi, vel alterius Superioris compelli queat, non solum alimenta debita, & necessaria ei præbere, verum etiam ea omnia bona restituere, quæ Monachus in Monasterio contulerat. Si verò sit per sententiam eiectus, quidam censent, in ius Monasterij cedere quicquid acquirat, sic Goffredus à Panormitano citatus in *c. 1. de infantibus & languid. expositis.* Idem videtur docere Sil. *Apostata. q. 9.* quoniam Monasterium ius suum non amittit, ob Monachi delictum, ratione cuius, per sententiam iustam eijcitur: item Monachus eiectus respicere debet, & ita corrigi, & emendari, vt dignus sit, qui in Monasterium restituatur; ac proinde non est penitus abscissus. At secundum Nauarrum in *Comm. 2. de Regular. nu. 33. ex Abbate, in c. 1. de infantibus & languid. expositis. & c. vlt. de regular. non acquirat Monasterio.* Id probant illi, quia desijt esse Monasterij membrum & pars, nam pro derelicto habetur, veluti seruus derelictus non amplius domino acquirat. Et hoc magis Panormitano, & Glossa in *c. 1. de infantibus citato*, placuit, quod & mihi probabilius videtur, quoniam eiectus per sententiam iustam

habe.

habetur pro derelicto. Si QUÆRAS, cui igitur talis Monachus acquirat, si nec sibi, nec Monasterio acquirat? Et sermo est de electo, nec aliam Religionem professio, nec ad ullam Ecclesiam electo: talis enim Monachus, vel secundo Monasterio, vel cui præest Ecclesie acquirat. Afferit Nauarrus Abbatem sequutus, eum acquirere, quod ad dominium quidem & proprietatem attinet, Deo; quod vero ad ius administrandi, Romano Pontifici, aut Episcopo, in cuius est potestate. Panormitanus simpliciter ait, quicquid acquirat, ad Episcopum pertinere. Quidam Nauarrum oppugnat, eo quod dixerit eiusmodi electum religiosum, Deo acquirere. Quia certe dominium, & proprietatem negat Deo acquirat: summum enim illi rerum omnium dominium habet, nec aliquid omnino est, quod possit suum esse definire. Nihil enim potest incipere esse in dominio eius: id enim acquiratur alii cui, quod eius esse incipit, cum antea non esset. Sed Nauarrus ideo dixit, Deo dominium, & proprietatem acquirat, quoniam, ut alibi dicam, sentit, bonorum Ecclesiasticorum, cuiusmodi sunt etiam, quæ Religiosus acquirat, dominium esse penes Deum, administrationem vero penes Ecclesiarum præfectos: bona autem Ecclesiastica ideo dicuntur esse Dei, quia in nullius hominis bonis sunt, & eo ipso, quo facta fuerint Ecclesiastica, sacra, & religiosa, desinunt esse in bonis hominum, quia commercijs & vsibus hominum nunquam amplius inferuire queunt, quam diu bona sacra sunt. Dicendum itaque puto, bona omnia, quæ ille Monachus acquirat, ad Principem vel Rempubicam pertinere, hoc est, ad Romanum Pontificem, vel Ecclesiam, vel Episcopum; instar eorum bonorum, quæ vacantia dicuntur. Nec enim vlla esse queunt bona, quorum dominium, & proprietatem, vel ius administrationis penes aliquem hominem, aut hominum congregationem, aut Collegium, aut Collegij præfectum non sit. Vnde quemadmodum si quis absque vlllo prorsus hærede decedat, eius bona tanquam vacantia, ad Principem, aut Rempubicam civilem deueniunt: sic etiam eius rei, quam ille Monachus electus acquirat, vsus, qui est res facti ad ipsum pertinet, ius vero administrationis ad Romanum Pontificem, qui est summus Ecclesie princeps, & supremus omnium religionum præfectus; ac proinde per obitum Monachi vsus, quasi ad proprietatem & dominium, hoc est, ad ius administrationis reuertitur, & cum eo vnâ coniungitur & eo solidatur, ut iuris periti loquuntur, vel ius administrationis pertinet ad Episcopum, in cuius diocesi; ac proinde in cuius cura & potestate eiusmodi Religiosus viuat.

Decimo quaeritur, Quidnam dicendum, si aliqua religio (quæ absit) deleteretur, & religiosi permitterentur separatim viuere, cuiusmodi acquirere id, quod donatione, industria, arte, vel labore compararent? Respondet Nauarrus in *Comment. 2. de regularib. n. 34.* dominium & proprietatem Deo acquirat, cuique vero illorum vsus nudum, qui est res facti, non iuris: ius autem administrationis esse penes Episcopos: in quorum potestatem Religiosi reciderent. Alij respondet, dominium, & proprietatem acquirat summo Ecclesie principi, hoc est, Romano Pontifici, in cuius potestate nunc

sunt vniuersi Religiosi ab Episcoporum iurisdictione exempti. Quod si Episcopus esset, ut olim, Monachi subiecti, tunc vsus sibi quisque acquireret, dominium, & proprietatem in Episcoporum potestatem & ius cedente. Bona enim, nisi pro derelictis habeantur, non manent incerta, quamuis nullum habeant hæredem, sed ad principem, vel Rempubicam pertinent, quod attinet ad eorum dominium: & ius administrationis, ergo eorum bonorum administratio ad Episcopos, vel ad Romanum Pontificem pertineret.

Vndecimo quaeritur, An Religiosus electus, si nullam aliam religionem capebat, debeat se Episcopo offerre, ut in eius sit cura & potestates eius mandatis & iussis parere vi voti cogatur? *Nauiar. Comment. prædicto. n. 35.* respondet, id ab eo fieri oportere, cum tribus sit votis Religionis obstrictus, ac proinde debet esse in Episcopi potestate, ut ei tanquam præposito & superiori in omnibus obediat. At enim Nauarrus firmo argumento non conficit: nam professus solemniter Religionem, se voto obstringit, quo promissit, se perpetuo obediturum præposito Generali, ac eius omnibus successoribus, non alijs. Si igitur per iustam sententiam extra Monasterium emittitur, vi & ratione voti non cogitur alteri obedire. Quare satis est, si Episcopo instar aliorum Clericorum obtemperet. Item, eiusmodi religiosus electus non cogitur, ut etiam Nauarrus fateatur, vi voti ad aliam religionem transire, quia id non vult. Ergo nec compellitur vi voti Episcopo se offerre, ut in eius cura & potestate speciali sit tanquam religiosus. Accedit, quod id vsus, & more nusquam seruatur. Postremo, eiusmodi Religiosus electus, quamuis absque religione sit, quia est de religione per iustam sententiam depulsus, est tamen vere & proprie religiosus: sicut Episcopus sua Ecclesia spoliatus, vere & proprie est Episcopus, & sine Ecclesia: ergo est tribus votis obstrictus, & eo ipso debet eo animo esse, ut Superiorum iussis obtemperet, quando cõuenit erit in Superiorum cura & potestate constitutus.

Hinc etiam soluitur illa Nauarrus quaestio, An Monachus electus debeat se Episcopo offerre, ut sibi certum vitæ modum, & rationem præferibat, quam teneat: neque enim vi voti id facere debet. Soluitur illa etiam quaestio cuiusnam Episcopo se subijcere debeat, an originis, an domicilij, an Beneficij, in cuius Episcopi potestate erat, antequam Religionem capebat: an potius Episcopo, in cuius diocesi situm est Monasterium, unde est expulsus. Præterea Nauarrus, eum subijci Episcopo originis, eo quod originis domicilium est immutabile. *L. Assumptio. ff. ad Municipales:* nec perditur per accessionem dignitatis, quæ non auferit, sed cumulat domicilium, *L. Seniores. ff. de Senatoribus.* Amplius, domicilium, inquit, ratione Abbatie, Monachatus, aut Beneficij, adquisitum non durat, nisi quamdiu quis fuerit Abbas, vel Monachus, vel Beneficij possessor. Domicilium item habitationis tollitur, cum quis alio ad habitandum se confert: at per professionem Monasticam mutat, quis domicilium habitationis. Sed enim tota hæc quaestio vno verbo diluitur, electum Monachum in morem aliorum Clericorum Episcopo subijci, in cuius tunc diocesi viuat.

Duodecimò quæritur, Cui acquirat Religiosus per iustam sententiam Monasterio, & habitu priuatus, & ad trirèmes damnatus, si quid in eis fecerit lucri? Respondet Nauarrus *Commentario prædicto, num. 34.* quamdiu est in trirémibus, Episcopo subijci, ad cuius diocesim cæteri, qui in trirémibus detinentur, pertinent: & proinde illi etiam acquirere: quod si trirèmes euaserit, subijci Episcopo originis, & ei pariter acquirere. Sed quid si eiecti Religiosi relegentur ad Prouincias à sua origine omnino remotas? Ait Nauarrus ibidem, eos esse subiectos Romano Pontifici. Finge tibi aliquot Religiosos per sententiam iustam à Monasterijs apud Indos expulsos, & relegatos in Occidentem: subiecti, inquit, erunt Romano Pontifici. Porro, an penes Religionis Præfectum, sit potestas delinquentè Religiosum ad trirèmes mandandi, inferius disputabo.

Decimotertio quæritur, An Monachus per sententiam iustam eiectus ut possit tuta conscientia Clericorum habitu, absque vlla Pontificia facultate? Respondet cum Nauarro *comment. 2. de regularibus, num. 36.* posse: nam pristinum Religionis habitum contra sententiam deferre, fas ipsi non est; sicut nec uti alterius Religionis habitu, cum ad aliam non transierit, nec vllò iure transire compellitur, ut supra dixi. Quamuis S. Bonauent. in *opuse. de determinationibus quæstionum circa regulam S. Francisci, c. 14.* dicere videatur eiectum à religione transire debere ad aliam: nec posse iure in sæculo viuere. Sed cum Nauarro in *hòc capite, quæst. 7.* dixi, eum ad aliam religionem se conferre non debere. S. Bonauentura loqui videtur de eiecto, qui in sæculo citra probabile æternæ salutis periculum viuere non potest.

Decimoquarto quæritur, An eiectus Monachus liceat ex medicato cibo viuere; an potius debeat sibi victum manuum suarum labore conquirere? Respondet Nauar. *comment. citato, num. 37.* sicut cuique liberum est, sua omnia pauperibus erogare, & mendicatio cibo pasci, sic etià liberum est eiecto Monacho viuere ex elemosynis mendicatis.

Caput XVII.

Alia quæstiones de eadem re dissoluantur.

PRIMO quæritur, An eiectus per sententiam iustam à Monasterio repeti debeat, rursum, An compelli queat ad illud redire? Quæstionem hanc mouet id, quod definit Gregorius Nonus in *cap. Ne Religiosi, De regularibus.* ubi ait: Ne Religiosi viri vagandi occasionem habentes, salutis propriæ detrimentum incurvant, & sanguis eorum de Prælatorum manibus requiratur: statim, ut presidentes Capitulis celebrandis secundum statum Concilij Generalis seu Patres, Abbates, seu Priores fugitiuos suos, & eiectos de ordine suo requirant sollicitè annuatim. Qui si in Monasterijs suis recipi possunt secundum ordinem Regularem, Abbates, seu Priores eorum monitione præsentia, per Ecclesiasticas censuras compellantur ad receptionem ipsorum, salua Ordinis disciplina. Quod si hoc Regularis Ordo non patitur, auctoritate nostra prouideant, ut apud eadem Monasteria in locis competentibus si absque graui scandalo fieri poterit: aliqui in alijs Religiosis domibus eiusdem Ordinis ad agendum ibi penitentiam, talibus viua necessaria ministrètur. Si verò huiusmodi fugitiuos, vel eiectos in-

obedientes inuenerint, eos excommunicent, & tandem faciant ab Ecclesiarum Prælatibus excommunicatos publicè nunciari, donec ad mandatum ipsorum humiliter reuertantur. Hæc ibi. Est igitur dubiæ quæstionis, An Præpositi Religionum fugitiuos, & eiectos, quotannis perquirere debeant, & eos ad reditum compellere? Respondet Nauarrus *Comment. citato, num. 36.* quod pertinet ad fugitiuos, hoc eos prestare debere, talesque ab eis etiam reluctantes, & inuitos ad regressum esse compellendos: Quod verò attinet ad eiectos, esse reducendos, & recipiendos, si reuertii voluerint, secus verò si reculerint. Id probat, quia Panormitanus, Cardinalis, Butrius, & Antonius, quos ille citat, non eodem modo loquuntur de Fugitiuis, & Eiectis: aiunt enim, fugitiuos quotannis perquirèdos, ac etiam, vel inuitos esse reuocandos; Eiectos verò nõ nisi redire volentes.

Obijcies ex capite citato, generatim ibi Pontificem statuere, ut Fugitiui, vel Eiecti perquirantur, & reducantur. Respondet Nauarrus, caput illud intelligi de Eiectis iniuste, hoc est, iuris ordine prætermisso, & neglecto. Deinde obijcies, eos esse ob crimina expulsos, ergo sunt reuocandi; siquidem eius tantum rei gratia à Monasterio eijciuntur, ut sic prædicti respiscant, ac vitam instituant meliorem. Sed ad hoc respondet Nauarrus, eos nequaquam esse eiectos ad tempus, ut corrigantur, & emendentur, sed in perpetuum, ut poena debita puniatur: hoc enim, ait, eos ob culpam suam meruisse. Alij respondent totum prædictum Gregorij Noni decretum, cum sit iuris humani, vlti, & consuetudine abrogatum fuisse: neque enim Religionum Præfecti Religiosos eiectos quotannis perquirunt, neque reducunt, neque repetunt. Item multi ob certa quædam vitia, & delicta sententia iudicum ad id destinatorum eieciuntur in perpetuum, nec amplius reducuntur. Deinde vsu introductum est in Italia, Hispania, & Gallia, ut Religiosi ob crimina, quibus capitalis poena est irrogata, ad trirèmes condemnentur.

Secundo quæritur, An si per iustam sententiam eiecti reuertii voluerint, debeat eos Monasterium recipere? Rationem dubitandi excitat id, quod in Regula S. Benedicti habetur: Monachum tertio fugientem, & redeuntem non esse amplius recipiendum. Humbertus, quem sequitur Turrecremata, respondet in hunc modum: Si extra Monasterium eiecti alios sue mala viua exemplo offendat, recipi debent, si intra Monasterium accommodatus sit carcer, in quem conijci possunt. Si verò extra Monasterium neminem offendunt, nulla obligatione Religiosi tenentur eos admittere, cùm primam correcti, & emendati redierint: tandem illi tamen admitti debent, si in viua emendatione persuerint. Sic ille. S. Bonauentura videtur insinuare Religiosos nullo iure compelli ad eos recipiendos: ipsi tamen eiecti, inquit, debent ad aliam Religionem se recipere, si commodè possunt: nam licet ingressum in aliam non voverint; ita tamen certam vnã professi fuerint, ut se Religionem generatim obstrinxerint. Cum enim ad secularem vitam redire nequeant, nec item possint ad laxiorem Religionem transire, culpa sua melioris conditionis effecti non sunt, ut extra omnem Religionem viuere libere queant. Sic Bonauentura. Sed ut ante iam dixi, nullo iure compellitur, qui est per sententiam iustam eiectus ad aliam religionem transire, nec tribus votis solutus est, quamuis in sæculo commoretur.